

גיליון הורים פרשת ויקרא

שלום להורים היקרים,
הפרשה נפתחת בפרשת פרה אדומה ועוסקת באירועים שהתרחשו בתוך 38 השנים של הנדודים במדבר. עם ישראל יוצא למסע מהר סיני כעבור כמעט שנה ומגיע לערבות מואב ומגיע כחצי שנה לפני מות משה. בתוך הפרשה אירועים רבים: פטירת מרים ומי מריבה, הניסיון לעבור דרך אדום, מיתתו של אהרון בהר ההר, המלחמה עם הכנעני מלך ערד, תלונתם של עם ישראל על הלחם הקלוקל, העונש והתרופה - נחש הנחושת. (הזדמנות לחדד לילדים שאין הנחש ממית או מחיה....), שירת הבאר בניסי מלחמה בנחל ארנון נגד האמוריים, המלחמות נגד סיחון ועוג מלך הבשן.

לקראת השבת מצורפים חמישה סיפורים
סיפור א' – מדוע עם ישראל מכונים "אדם" ומדוע אומות העולם אינם קרויים "אדם"?
סיפור ב' – חקקה חקקתי גזירה גזרתי אי אתה רשאי לעבר על גזרתי
סיפור ג' – היכן אתה במעלות הסולם?
סיפור ד' – "זאת התורה אדם כי ימות באוהל".
סיפור ה' – הנעליים שהעידו על מסירות נפש על לימוד התורה

שבוע טוב ושבת שלום

סיפור א' לשולחן שבת

על הפסוק - "זאת התורה אדם כי ימות באוהל" לומדים חז"ל כי רק יהודי שנפטר, מטמא טומאת מת את כל מי שהיה נוכח באוהל/בחדר ואילו גוי שמת מטמא רק אם נוגעים בו(טומאת מגע). התלמוד דורש את הפסוק "אתם (עם ישראל) קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם"
וננסה להבין מדוע ישראל מכונים "אדם" ומדוע אומות העולם אינם קרויים "אדם"? נבאר זאת על ידי סיפור:
בשנת תרע"ג (1113) התקיים באוקראינה משפט ידוע בשם "משפט בייליס". ובו העלילו על יהודי בשם מנחם מנדל בייליס, שרצח נער נוצרי כדי להשתמש בדמו לצורך אפיית מצות בחג הפסח.
אחת הטענות של הקטגוריה במשפט, הייתה האמרה המפורסמת "אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם" – כיוון שכך, טענה הקטגוריה, יש לגיטימציה להרוג את מי שאינו יהודי שהרי הוא לא נחשב אדם.
רבה הראשי של רוסיה, שלח את רבי מאיר שפירא מלובלין אל אותה עיר בה התנהל המשפט כדי להעיד עדות אופי על מנחם בייליס שעמד למשפט על לא עוול בכפו. הרב לא הסס, ולמרות שלא הכיר את "הנאשם" נסע בחפץ לב כשלבו שלם ובטוח במצוות רבו.
לאחר שבועות ארוכים של נסיעה מתישה הגיע סוף סוף למקום ונכנס לאולם בית המשפט לתת עדות אופי על יהודי שהוא מעולם לא ראה. השופט הרוסי ראה את הרב, והבין שהוא לא מכיר את הנאשם, החליט להתלוצץ וכך אמר לו: אני אצטט בפניך קטע מהתלמוד שלכם, אם אתה מצליח להסביר לי את משמעותו אני אזכה את הנאשם... הרב הסכים והשופט "עט" עליו עם המשפט - "אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם", מה? תמה השופט, וכי אנחנו לא בני אדם? פנה הרב בשלווה ואמר לשופט, וודאי שאתם בני אדם, אבל אתם לא "אדם". השופט "הרים גבה" ושאל – מה כוונתך? אענה לך כדרך שיהודי עונה לחברו – בשאלה. תגיד לי אדוני השופט, אם היה נודע לך שבלובלין הרחוקה עומד רוסי – בן עמך – למשפט, היית נוסע כדי לתת עליו עדות אופי אם אתה לא מכיר? וודאי שלא, השיב השופט, אני לא מכיר אותו – שיסתדר. אה! כעת תבין, אמר הרב. רק אצלנו, אצל עם ישראל, כשיהודי אחד ב"סוף העולם" שרוי בצרה, חבריו מרגישים את כאבו ומנסים לעזור לו ככל שביכולתם, הנה, אני באתי מלובלין הרחוקה, בוססתי את רגליי בשלג ובקור כדי להעיד עדות על יהודי שמעולם לא הכרתי. אתם, אומות העולם, אמנם קרויים בני אדם, אבל אינכם "אדם" אחד, אנחנו" - אדם" אחד. אגב, זאת הסיבה שאין "אדם" בלשון רבים... כמו בזמן שהאצבע כואבת לאדם כל הגוף משתתף ומזדהה עם הכאב, כך אנחנו – עם ישראל – כולנו גוף אחד.

סיפור ב' לשולחן שבת

במדבר רבה פרשה יט ח. על פרה אדומה:

שאל גוי אחד את רבן יוחנן בן זכאי: דברים אלו שאתם עושים נראים כמין כשפים! אתם מביאים פרה ושורפין אותה וכותשין אותה ונוטלין את אפרה ואחד מכם מטמא למת מזין עליו ב' וג' טיפין ואתם אומרים לו: טהרת! אמר לו: אמר לו לא נכנסה בך רוח תזוזית מ'מ'קד, אמר לו לא... ראית מימך אדם שנכנסה בו רוח תזוזית? אמר לו: הן. אמר לו: ומה אתם עושים לו? אמר לו: מביאים עיקרים ומעשנים תחתיו ומרביצים עליה מים והיא בורחת. אמר לו: ישמעו אוזניך מה שאתה מוצא מפיו! כך, הרוח הזו רוח טומאה היא... מזין עליו מי גדה והוא בורח. לאחר ש'יצא אמרו לו תלמידיו, רבנו, ל'זה ד'חית ב'קנה, לבו מה א'תה אומר, אמר להם תייב, לא ה'מת מטמא ולא המים מטמאין, אלא אמר הקדוש ברוך הוא ח'קה ח'קתני ג'זרה ג'זרתי אי א'תה ר'שאי לעבר על ג'זרתי, ד'כתיב: זאת ח'קת התורה. ומ'פני מה כל הקרבנות זכרים וזו נקבה, אמר רבי איבו מ'של ל'כן ש'פחה ש'טנף פ'לטין של מ'לה, אמר המלך תבוא אמו ותקנח את הצואה, ב'ך אמר הקדוש ברוך הוא תבוא פ'רה ותכפר על מ'עשה העגל.

סיפור ג' לשולחן שבת מעובד מאתר <http://dvar-tora.co.il>

אמר שלמה המלך ע"ה: "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני". ניתן ללמוד לכל התורה כולה ולדרך חיים שאדם שיודע בעצמו שיש לו מה להשלים עוד ומה ללמוד מבחינת מכל מלמדי השכלתי, וודאי יכול להחכים עוד ולצמוח מעלה. לעומתו, אדם שחושב שהוא כבר מספיק פיקח וחכם ואינו מוכן לקבל וללמוד מאחרים ישאר באותו מצב ולא יוכל להתקדם. משל למה הדבר דומה: לאדם שחלם על המלך, שהמלך עולה בסולם מתחילתו והגיע רק לחציו. למחרת מיהר אל ארמון המלך כדי לספר לו את החלום. משסיפר זאת למלך שמח המלך והעשירו בזהובים... שמעה שכנתו של אותו אחד על החלום ועל שכרו הרב שקיבל ואמרה לבעלה: "לך למלך ותספר לו שחלמת שהוא עולה בסולם והגיע עד לסופו... שהרי שכנינו אמר רק עד חציו וראה כיצד העשירו המלך...". הלך המסכן בעצת אישתו, סיפר למלך אף הוא את חלומו. אך אביו... ששמע המלך את חלומו, ציווה לגלגלו מכל מדרגות הארמון... שאל הוא בתמיהה: "מדוע?! הלא חלומי טוב יותר משל חברי שהיה כאן אמש?!". אמר לו המלך: "שוטה שכמתך! קודמך חלם שהגעת לחצי הסולם זה אומר שעדיין יש לי עוד מה לתקן ולהיכן לעלות, להשיג ולהעפיל... ואילו אתה חלמת שאני הגעתי לסוף הדרך ואין לי מה לעשות עוד, אין לי לאן להתקדם ומה לפעול כאן בעולם הזה... ופרס אתה מבקש?!...".

והנמשל ברור הוא:

אדם שאומר אמרתי אחכמה - אני מעוניין להחכים, ללמוד ולנסות להשיג כמה שרק אפשר - אך היא רחוקה ממני. עלי לנסות ולהתקדם - אני רק בחצי הדרך, וודאי אגיע לשלימות... אבל אדם שאומר: "אמרתי אחכמה" אני מספיק חכם - הגעתי לשלב האחרון בסולם אזי - והיא רחוקה ממני - יראה הוא עד כמה רחוק הוא מהשגת השלימות...

סיפור ד' לשולחן שבת מעובד מאתר <http://dvar-tora.co.il>

"זאת התורה אדם כי ימות באוהל". הגמרא במסכת ברכות דף סג. מביאה:

"אמר ריש לקיש אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באוהל" ה"חפץ חיים" ביאר שכוונת חז"ל בזה לתת עצה טובה לאדם לנצל זמנו ללימוד התורה. והמשיל זאת במשל נאה: סוחר גדול היה טרוד במסחרו מבוקר עד ערב, מרוב טרדותיו לא מצא פנאי להתפלל בציבור ולא נותר לו זמן לקבוע עיתים לתורה. חלפו שנים ושער לבן החל לבצבץ בזקנו, כוחותיו נתדלדלו והחל לחוש כי קיצו קרב ובא ולא רחוק הוא היום בו יצטרך ליתן דין וחשבון על מעשיו לפני בורא עולם, אי לכך החליט להכין צידה לדרך, לצורך זה יהיה עליו לשנות את סדר יומו, על כן מאותו יום הלך בקביעות לתפילה בציבור ואחר כך נשאר כשעתיים ללמוד ורק אז פנה לחנותו. בהגיעו לחנות לאחר שלוש שעות שהייה בבית הכנסת שאלה אותו אשתו בתימהון לפרש איחורו, הלא יודע אתה כי בשעות אלו החנות הומה סוחרים הממהרים לדרכם ומה לך להתעכב? התחמק הבעל מלהשיב וטען כי היה טרוד בעניין חשוב.

כך במשך כמה ימים היה מאחר מלבוא לבית המסחר ובכל פעם התחמק מלספר לאשתו היכן היה. בוקר אחד פקעה סבלנותה של האישה וכאשר ראתה ששוב הוא משתהה בבוקר, יצאה לברר להיכן נעלם כל בוקר, מה רבה הייתה תמיהתה כאשר נתברר לה שבעלה נמנה מחובשי בית המדרש, החלה לטעון: "האם יצאת מדעתך? הלא החנות מלאה קונים ואתה יושב ולומד?! לא איכפת לי על ההפסד שנגרם עקב כך, אבל כלום אפשר לעכב לקוחות קבועים בחנות?" השיב הבעל: "שמעי נא ועני לי, מה היית עושה אילו בוקר אחד היה בא מלאך המוות ואומר לך שהגיע זמני להפטר מן העולם, וכי היית אומרת לו שאין עתה פנאי לךך הואיל והחנות מלאה קונים? ודאי שלא! אם כך מהיום כל בוקר שאני נעלם מהחנות, חשבי לעצמך כאילו נלקחתי ע"י מלאך המוות, ומה איכפת לך שאחרי שעתיים אקום לתחיה ואבוא לעזור לך בחנות?!..."

זו כוונת חז"ל באומרם "אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה", על האדם לחשוב כאילו הוא מת, ואז יתבטלו מאליהם כל התירוצים והסיבות המעכבים אותו מהלימוד, באופן זה יבחין היטב עד כמה טרדותיו טפלות לעומת לימוד התורה וימצא זמן רב ללמוד.

סיפור ה' לשולחן שבת

"זאת התורה אדם כי ימות באוהל". הגמרא במסכת ברכות דף סג. מביאה:
"אמר ריש לקיש אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באוהל" מעשה כשהיה הגאון רבי אהרון ליב שטינמן שליט"א בעל "אילת השחר" בארצות הברית בשנת תשנ"ח ביקר גם בעיירת ליקוואד שבניו ג'רסי שבה שוכנת הגדולה שבישיבות "ישיבת ליקוואד" מיסודו של מרן הגאון הצדיק רבי אהרון קוטלר זצ"ל, בהיותו שם ביקר בבית ראש הישיבה הגאון ר' מלכיאל קוטלר שליט"א נכדו של רבי אהרון זצ"ל, בהיותו שם, ראה בארון כלי הכסף שוכנים אחר כבוד זוג נעלים ישנות, שאל הרב שטינמן את ר' מלכיאל מה פשר הנעלים הללו בארון של כלי הכסף שמיועד לפאר את הבית? סיפר לו ר' מלכיאל בשנות מלחמת העולם הראשונה סבו הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל סגר את ישיבתו שבקלצק באמרו שאין ביכולתו לקחת אחריות בעת מלחמה על בחורי הישיבה, ולכן שכל אחד יסע חזרה לביתו. אחד הבחורים שבא לביתו, שאלה אותו אמו "מפני מה באת הביתה?" הבחור ענה ואמר "שראש הישיבה שלח את הבחורים הביתה מפאת סכנות המלחמה!" האם החלה לזעוק "וכי כאן אתה יותר בטוח מאשר בישיבה?" להיפך שם הנך יותר בטוח, הרי תורה מגנא ומצלאל! אני רוצה שמיד תשוב לישיבה ללמוד!"

הבחור אמר "אמא, אבל אין לי כסף לחזור לישיבה?" אמרה האם "אם כן תלך רגלי", ואכן הבחור שמע בקול אמו ויצא ללכת רגלי אל הישיבה, בהיות הישיבה מרחק של מאות קילומטר מביתו הדרך ארכה כמה וכמה ימים וכשהגיע פנה והלך מיד לבית ראש הישיבה הגאון רבי איסר זלמן ואמר "רבי באתי ללמוד תורה!" ראש הישיבה הגאון רבי איסר זלמן מלצר שאל אותו "מה יש?" והבחור סיפר לו שאמו שלחה אותו חזרה לישיבה, והלך כמה ימים ברגל עד שהגיע.

כשמע זאת רבי איסר זלמן כל כך התרגש מהמסירות נפש של האם כדי שבנה ילמד תורה, ועוד יותר התרגש מהמסירות נפש של הבחור שהלך ימים ולילות חזרה לישיבה ללמוד תורה, עד שאמר לבחור אני רוצה לקנות ממך את הנעלים הללו שבהם מסרת את נפשך ללמוד תורה, ואלו הם הנעלים הללו...

המשיך רבי מלכיאל ואמר האם הנכם יודעים מי היה אותו בחור? אותו בחור היה מרן הרב ש"ך זצ"ל בבחרותו, במשך הימים בעמלו ובמסירות נפשו עלה ונתעלה להיות מגדולי הדור, וראש ישיבת פוניבז'. ("נחלת צבי").

מתכוננים לפרשה תשובות לשאלות :

פרה אדומה

הפרשה נפתחת בציווי על עשיית פרה אדומה שהיא מצווה שעליה אמר שלמה המלך בספר קהלת: "אֲמַרְתִּי אֲחַקְמָה וְהִיא רְחֹקָה מִמֶּנִּי" ומסביר לנו רש"י: "...לפיכך כתב בה חקה, גזרה היא מלפני, אין לך רשות להרהר אחריה". שאפילו שלמה המלך החכם באדם לא ידע את ההסבר לשורשה המלא של מצווה זו. היחיד שידע היה משה רבינו.

1. על מנת לקיים את המצווה בפרה אדומה מיוחדת נדרשים שלושה תנאים. השלימו: הפרה צריכה להיות אדומה _____, שאין בה _____, ולא _____ (שלא עבדו בה או עשו בה כל שימוש אחר) (יט,ב) תמימה, שאין בה מום ולא עלה עליה על _____.
2. מה הפירוש "אדמה תמימה" (רש"י יט,ב) שתהא תמימה באדמימות, (ה) שאם היו בה שתי שערות שחורות (ו) פסולה:
3. למה מביאים דווקא "פרה" ולא חיה אחרת? (רש"י יט,ב) משל לבן שפחה שטינף פלטיץ של מלך אמרו תבא אמו ותקנח הצואה, כך תבא פרה (ט) ותכפר על העגל
4. למה הפרה צריכה להיות "אדומה" (רש"י יט,ב) על שם אם יאדימו כתולע (ישעיה א, יח), שהחטא קרוי אדום:

המלמד

מתכוננים לפרשה

גיליון להורים

פרשת ויקרא

www.Parashatshavua.com

5. למה הפרה צריכה להיות "תמימה" (רש"י יט,ב) על שם ישראל שהיו תמימים ונעשו בו בעלי מומין, תבא זו ותכפר עליהם ויחזרו לתמותם:
  6. מי היה הכהן שעסק בהכנת הפרה האדומה? (יט,ג) אלעזר הכהן
  7. לאחר שחיתת הפרה מחוץ למחנה ישראל, אלעזר הכהן הָזֶה (זרק) מדם הפרה לכיוון אוהל מועד, והפרה נשרפת כולה. מה צריך להוסיף לאש? (יט,ו) עֵץ אֲרֹז וְאֵזוֹב וְשָׁנִי תוֹלַעַת
  8. כתוב בפס' "ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך את תוך שרפת הפרה" למה לוקחים דווקא את שלשת המינים הללו? (רש"י יט,ו) ג' מינין הללו כנגד שלשת אלפי איש שנפלו בעגל. וארז הוא הגבוה מכל האילנות, ואזוב נמוך מכולם, סימן שהגבוה שנתנאה וחסא, ישפיל את עצמו כאזוב ותולעת ויתכפר לו:
  9. גם הכהן וגם מי ששורף את הפרה האדומה נטמאים. ולאחר שבילתם הם נטהרים רק בערב. מה עושים עם אפר הפרה האדומה שנשרפה? (יט,ט) אוספים ושומרים במקום טהור
- אפר הפרה האדומה מעורבב במים ויחד הם נקראים "מי נדה חטאת" שנועדו לטהר אנשים שנטמאו בטומאת מת שהיא הטומאה החמורה ביותר. התורה מלמדת אותנו כיצד אדם או כלים נטמאים טומאת מת וכיצד נטהרים.
10. כתוב בפס' "אדם כי ימות באהל כל הבא אל האהל ... יטמא שבעת ימים" מתי אדם שנכנס לאהל נטמא? (רש"י יט,יד) בעוד שהמת (ר) בתוכו:
  11. אדם מת מטמא גם כלי חרס, שאין לו _____ (קשירה של הכיסוי). (יט,טו) פתוח, צמיד פתיל
  12. אדם מת יכול לטמא גם מחוץ לבית בטומאת מגע. איזה מקרים מפורטים בפסוק? (יט,טז) חלל חרב, מת רגיל, עצם אדם, קבר
  13. כיצד נטהרים מטומאת מת? השלימו ממוחסן המילים: לוקחים בכלי את אפר הפרה האדומה, _____ במים (מעייין/ים) _____ . אדם טהור לוקח עשב בשם _____ טובל אותו במים ו _____ (זורק) ועל האדם או הכלים הטמאים ביום _____ וביום _____ לטומאתו (יט,יז) מִזֶּה אֵזוֹב, השלישי, כלי, שביעי, חיים, מערבבים

פטירת מרים ומי מריבה

התורה עוברת לספר על אירועים המתרחשים לקראת סוף המסעות של בני ישראל במדבר בשנת הארבעים.

1. כתוב בפס' "ויבאו בני ישראל כל העדה מדבר צן" לכאורה המילים "כל העדה" מיותרות אם כן מה אנו למדים מהם? (רש"י כ,א) עדה השלמה, (כ) שכבר מתו מתי מדבר ואלו פרשו לחיים
  2. למה נסמכה "מיתת מרים" לפרשת פרה אדומה? (רש"י כ,א) למה נסמכה מיתת מרים (ל) לפרשת פרה אדומה, לומר לך, מה קרבנות (מ) מכפרין, (ס"א כמו שפרה אדומה מכפרת) אף מיתת צדיקים (ג) מכפרת (מועד קטן כח.):
  3. כתוב בפס' "ולא היה מים לעדה" למה דווקא אחר מיתת מרים אין מים לעדה? (רש"י כ,ב) מכאן, שכל מ' שנה היה להם הבאר (פ) בזכות מרים:
  4. עם ישראל צמא למים, מתלונן על משה ואהרן ומתקהל לפני אוהל מועד. מה מצווה הקב"ה את משה לעשות? השלימו: " קח אֶת הַמַּטֵּה
- .....אֶתְּהָ אֶתְּהָרְן אֶחָיד _____ אֶל הַסֵּלַע לְעִינֵיהֶם וְנָתַן מִימֵי וְהָיָה מַיִם מִן הַסֵּלַע וְהָשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעֵינֵיהֶם " (כח) קח אֶת הַמַּטֵּה ..... אֶתְּהָ אֶתְּהָרְן אֶחָיד וְדַבַּרְתָּם אֶל הַסֵּלַע לְעִינֵיהֶם וְנָתַן מִימֵי וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מַיִם מִן הַסֵּלַע וְהָשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעֵינֵיהֶם
5. משה רבינו ואהרן אוספים את עם ישראל לפני הסלע. באיזו מילה שמשמעותה "סרבנים" מכנה משה את בני ישראל שהתלוננו? (כ"י) מורים
  6. כתוב בפס' "וירם משה את ידו ויד את הסלע במטהו פעמים" למה משה מכה בסלע פעמיים? (רש"י כ"א) לפי שבראשונה לא הוציא אלא (א) טיפין, לפי שלא צוה המקום להכותו אלא ודברתם אל הסלע, והמה דברו אל סלע אחר ולא הוציא, אמרו שמא צריך להכותו כבראשונה, שנאמר והכית בצור (שמות יז, ו), ונזדמן להם אותו סלע והכה
  7. מה הפירוש "לא האמתם בי להקדישני"? (רש"י כ"ב) שאילו דברתם אל הסלע והוציא, הייתי מקודש לעיני העדה, ואומרים מה סלע זה, שאינו מדבר ואינו שומע ואינו צריך לפרנסה, מקיים דבורו של מקום, קל וחומר אנו
  8. כיצד התורה מכנה את האירוע והעונש שקיבלו משה ואהרן? (כ"ג) מי מריבה

הניסיון לעבור דרך אדום

עם ישראל מתחיל את המסע לכיוון ארץ ישראל. הדרך האפשרית הראשונה היא דרך ארץ אדום. משה רבינו שולח מלאכים ומספר למלך אדום את ניסי הירידה והוציאה ממצרים.

1. מה הפירוש בפס' "וירעו לנו ולאבותינו" מה קשורים האבות לסבל הבנים? (רש"י כט,ו) וירעו לנו. סבלנו צרות (ח) רבות: ולאבותינו. מכאן שהאבות מצטערים (ט) בקבר כשפורענות באה על ישראל
2. מה מבקש משה ממלך אדום? מה ההתחייבויות שמבטיח משה? השלימו: " _____ בְּאֶרְצָךָ לֹא נֵעָבֵר וְלֹא נִשְׁתָּה _____ וְלֹא נִשְׁתָּה _____ דָּרְךָ _____ לֹא נִשָּׂה יָמִין וְשְׂמָאוֹל ... " (כ"ז) נֵעָבְרָה נָא בְּאֶרְצְךָ לֹא נֵעָבֵר בְּשָׂדֶה וּבְכָרִים וְלֹא נִשְׁתָּה מִי בְּאֶר דָּרְךָ הַמְּלֹךְ גִּלְךָ לֹא נִשָּׂה יָמִין וְשְׂמָאוֹל ...
3. מה הפירוש "דרך המלך נלך"? (רש"י כ"ז) אנו חוסמים את בהמתנו ולא ישו (ג) לכאן ולכאן לאכול:
4. מה תגובת מלך אדום ומה הוא עושה בפועל? (כ"ח,כ) מסרב לתת לעם ישראל לעבור ויוצא נגדם למלחמה

מיתתו של אהרון בהר ההר

בני ישראל ממשיכים בנדודים ומגיעים אל "הר ההר" .

1. כתוב בפס' "ויבאו בני ישראל כל העדה הר ההר" לכאורה המילים "כל העדה" מיותרות אם כן מה אנו למדים מכאן?(רש"י כ,כב) כולם שלמים ועומדים להכנס לארץ, (פ) שלא היה בהן אחד מאותם שנגזרה גזירה עליהם, שכבר כלו מתי מדבר, ואלו מאותן שכתוב בהן חיים כלכם היום (דברים ד, ד):
2. הקב"ה מצווה על פטירת אהרון . מדוע קיבל אהרון את העונש לא להיכנס לארץ ישראל? (כבד) בגלל מי מריבה
3. כתוב בפס' "והפשט את אהרן את בגדיו והלבשתם את אלעזר בנו ואהרן יאסף ומת שם", באיזה בגדים מדובר, ואיך בדיוק התרחשה מיתת אהרן ע"ה?(רש"י כ,כו) את בגדי כהונה גדולה (צ) הלבשהו, (ק) והפשיטם מעליו לתתם על בנו בפניו, אמר לו הכנס למערה (ר) ונכנס, ראה מטה מוצעת ונר דלוק, אמר לו עלה למטה ועלה, פשוט ידיך ופשט, קמוץ פיך וקמוץ, עצום עיניך ועצם, מיד חמד משה לאותה מיתה, וזה שנאמר לו כאשר מת אהרן אחיך (דברים לב, ג), מיתה שנתאווית לה
4. איזה טקס מתרחש בהר ההר? (ככח) החלפת בגדי הכהן הגדול מאהרון לאלעזר
5. כתוב בפס' "ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל", מה הפירוש "כל בית ישראל"? (רש"י כ,כט) האנשים והנשים, (א) לפי שהיה אהרן רודף שלום, ומטיל אהבה בין בעלי מריבה ובין איש לאשתו

ויראו כל העדה כי גוע אהרן. כיון שירדו משה ואלעזר מן ההר, נתקבצו כל הקהל עליהם. אמרו להם, היכן אהרן. אמרו להם, מת. אמרו להם, היאף מלאך המות יכל לפגוע בו, אדם שעמד במלאך המות ועצרו, דכתבי: ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה (במדבר יז, יג). אם אתם מביאים אותו, מוטב. ואם לאו, נסקל אתכם. באותה שעה עמד משה בתפלה, אמר, רבונו של עולם, הוציאני מן החמד. מיד פתח הקדוש ברוך הוא את המערה והראו להם, שנאמר: ויראו כל העדה כי גוע אהרן

המלחמה עם הכנעני מלך ערד

1. מהפסוקים הצמודים : "ויראו כל העדה כי גוע אהרן .... וישמע הכנעני מלך ערד ..... וילחם בישראל וישב ממנו שבוי" מביאים חז"ל במדרש שפיון שמת אהרן נסתלקו ענני כבוד , כלומר, ענני הכבוד הקיפו את עם ישראל במדבר בזכות אהרון הכהן וכעת שנפטר הם נעלמו . מה התוצאה של היעלמות ענני הכבוד?(כא,א) הכנעני מלך ערד נלחם בישראל ולוקח אנשים בשבי
2. מיהו "יושב הנגב" ולמה דיבר בלשון כנענית?(רש"י כא,א) זה עמלק, (ג) שנאמר עמלק יושב בארץ הנגב (במדבר יג, כט), ושנה את לשונו לדבר בלשון כנען, כדי שיהיו ישראל מתפללים להקב"ה לתת כנענים בידם, והם אינן כנענים, ראו ישראל לבושיהם כלבושי עמלקים ולשונם לשון כנען, אמרו נתפלל סתם, שנאמר אם נתון תתן את העם הזה בידי
3. מה הנדר שנודר עם ישראל?(כא,ב) שאם הקב"ה יעזור להם לנצח הם יחרימו את כל השלל (החרם מוקדש והולך לכהן) עם ישראל יוצא לקרב , מנצח את הכנעני ומחרים את כל עריהם.

נחש הנחושת

1. לאחר המלחמה עם מלך ערד עם ישראל חוזר לאחור וממשיך במסע להקיף שוב את ארץ אדום. למה עם ישראל צריך "לסבב" את ארץ אדום?(רש"י כא,ד) שלא נתנם לעבור בארצו
2. עם ישראל נתקף ביאוש מהדרך , מתלוננים על הקב"ה ועל משה , כופרים בטובה שקיבלו כל השנים ועל הניסים שעשה הקב"ה ביציאת מצרים . מה העונש שמביא הקב"ה על העם?(כא,ו) נחשים שרפים
3. כתוב בפס' "וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים" למה נקראו נחשים אלו "הנחשים השרפים"? (רש"י כא,ו) ששורפים (כ) את האדם בארם שיניהם
4. למה ה' מעניש כאן את עם ישראל דווקא ע"י נחשים?(רש"י כא,ו) יבא נחש שלקה על הוצאת דבה ויפרע ממוציאי דבה, יבוא נחש שכל המינין נטעמין לו טעם אחד, (טעם עפר), ויפרע מכפויי טובה שדבר אחד משתנה להם לכמה מטעמים (במ"ד יט, כב):
5. עם ישראל מגיע אל משה רבינו בחרטה ומשה רבינו מתפלל לקב"ה. מה מצווה הקב"ה את משה לעשות?(כא,ח) לעשות נחש נחושת ולשים אותו על מקל ארז
6. כתוב בפס' "עשה לך שרף ושים אותו על נס" מה הפירוש "נס" בפס' ומדוע נקרא כך כאן?(רש"י כא,ח) על כלונס שקורין פירק"א בלע"ז, וכן וכנס על הגבעה (ישעיה ל, יז), ארים נסי (שם מט, כב), שאו נס (שם יג, ב), ולפי שהוא גבוה לאות (ל) ולראיה קוראו נס:

7. השלימו : "והיה אם _____ את איש והביט אל _____ וחי" (כא,ט) והיה אם נשף הנחש את איש והביט אל נחש הנחשת וחי
8. עפ"י פירוש רש"י לפסוק "והיה כל הנשוך וראה אותו וחי" האם ראית הנחש מספיקה? מה צריך אדם לעשות כדי להתרפאות?(רש"י כא,ח) ..... שלא היה ממחר נשוך הנחש להתרפאות אלא אם כן מביט בו בכוונה. ואמרו רבותינו, וכי נחש ממית או מחיה, אלא בזמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתרפאים, ואם לאו היו נמוקים (ג"א ניוזקים):

ניסי מלחמה בנחל ארנון ושירת הבאר

עם ישראל ממשיך במסעותיו והקב"ה עושה ניסים רבים לעם ישראל במלחמות מול העמים מסביב. הניסים רמוזים בפרשה בשירת הבאר אך המדרש מתאר אותם: "...שעשה להם הקדוש ברוך הוא אותות ונסים בנחלי ארנון, בנסים שעשה להם בים סוף. ומה הם נסים של נחלי ארנון. אדם עומד על ההר מזה ומדבר עם חברו בזה אחר, והוא רחוק ממנו שבעה מילין, והדרך יורד לתוך הנחל ועולה לדרך של ישראל לעבר בתוך ההרים. נתפנסו כל האמות לשם, לזחמים שאין להם סוף. ישבו מקצתן בתוך הנחל, והקר מלמעלה עשו מערות מערות, וכנגד המערות הר שקננדו עשו סלעים סלעים בולטים. נכנסו הלזחמים לתוך המערות ואמרו, כשירדו ישראל לתוך הנחל, אלו עומדין לפנינו בתוך הנחל, ואנו למעלה מן המערות ונחרג את כלן. כיון שהגיעו ישראל לאותו מקום, לא הצריכן הקדוש ברוך הוא לירד למטן לנחל, אלא רמו להרים, ונכנסו הסלעים הבולטים של הר זה לתוך מערות של הר זה, ומתו כלן. והקיפו ההרים ראשיהם זה לזה ונעשה דרך כבושה, ולא נודע אי זה הר נסמך לחברו. .... כך נכנסו הסלעים לתוך המערות ורצצו כל אותן גבורים, והבאר ירדה לתוך הנחל ונתגברה שם ופלטה את כל הלזחמים .... ועברו ישראל על אותן ההרים ולא ידעו כל הנסים האלו. אמר הקדוש ברוך הוא, הריני מודיע לפני כמה לזחמים אבדתי מפניהם. ירדה הבאר לאותן המערות והוציאה גלגליות וזרועות ורגלים שאין להם חקר. וישראל חזרו לבקש את הבאר וראו אותה מאירה כלבנה בתוך הנחל שהיתה מוציאה אבנים אבנים. .... והיו ישראל עומדים על הנחלים ואומרים לה, עלי באר ענו לה. (תנחומא חקת כ)

1. מה הפירוש "על כן יאמר בספר מלחמת ה'... ואת הנחלים ארנון"? (רש"י כא,יד) כשם שמספרים בנסי ים סוף, כך יש לספר בנסי נחלי ארנון, שאף כאן נעשו נסים גדולים. ומה הם הנסים
2. כתוב בפס' "באר חפרוה שרים" מהם אותם "השרים" בפס'?(רש"י כא,יח) זאת היא הבאר אשר חפרוה שרים, משה ואהרן;
3. מה הפירוש "כרוה נדיבי העם"? איזה נס נעשה לכל שבט ושבט?(רש"י כא,כ) דבר אחר, כרוה נדיבי העם, כל נשיא ונשיא כשהיו חונים, נוטל מקלו ומושך אצל גדלו ומחנהו, ומי הבאר נמשכין דרך אותו סימן ובאין לפני חניית כל שבט ושבט

המלחמות נגד סיחון ועוג מלך הבשן.

1. לאחר כיבושי נחלי ארנון וסביבותם, מגיע עם ישראל לגבול סיחון מלך האמורי ושוב שולח מלאכים לסיחון בבקשה : "אעברה בארצך לא נשה בשדה ובכרם לא נשתה מי באר בדרך המלך גלך ....". מה תגובת סיחון מלך האמורי ומה תוצאות המהלך?(כא,כג-כד) מסרב לתת לעם ישראל לעבור ויוצא נגדם למלחמה. עם ישראל הפעם נלחם וכובש את כל ארצו
2. כתוב בפס' "וישלח משה לרגל את יעזר וילכדו בנותיה" מי "לכד" את יעזר?(רש"י כא,לב) המרגלים לכדוה, (ע) אמרו לא נעשה כראשונים, בטוחים אנו בכח תפלתו של משה להלחם:
3. לאחר שעם ישראל יושב בארץ האמורי , מסיימת הפרשה במלחמה האחרונה מול עוג מלך הבשן. מה הייתה ההבטחה של הקב"ה למשה רבינו?(כא,לד) שינצח את עוג ויעשה לו כמו שעשה לסיחון מלך האמורי
4. כתוב בפס' "ויכו אתו ואת בניו" וכו', מי הרג את עוג מלך הבשן?(רש"י כא,לה) משה הרגו, כדאייתא בברכות בהרואה (נד):

הקב"ה אומר למשה: "אל תירא אותו" ומסביר רש"י שהיה משה ירא להלחם, שמה תעמוד לו זכותו של אברהם, שנאמר בספר בראשית לאחר מלחמת ארבעת המלכים עם חמשת המלכים "ויבא הפליט" והוא היה עוג שפלט מן הרפאים שהכו כדרלעומר וחביריו בעשתרות קרנים, שנאמר כי רק עוג מלך הבשן נשאר מיתר הרפאים . בגמרא (מסכת ברכות נד) מסופר שעוג הענק, שהיה הפליט מתיבת נח, רצה לזרוק אבן גדולה על עם ישראל, הוא עקר הר מהמקום שלו והניח על ראשו והקב"ה הביא על ההר נמלים שאכלו את ההר מאמצעיותו ונוצרה טבעת אבן שנפלה על צווארו של עוג ומכיוון ששיניו גדלו , לא הצליח להוציאו מראשו. משה רבנו אחז בגרון ארוך וקפץ לגובה והיכה בקרסולו של עוג הענק שהתמוטט ומת.